

לקט שאלות העוסקות במבנים של הדגשה

תש"ף - 2020

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281

פרק ב: תחביר

9. א. לפניך שלושה משפטים במבנים מיוחדים.
- I. אובדן העושר הרוחני בשואה, תוצאותיו עדיין מונחות לפתחנו.
 - II. ההשפעה של פעולות ראוותניות על האדם אינה אלא השפעה חיצונית.
 - III. זיכרון השואה הוא שהניע רבנים ניצולים להקים במהירות מוסדות תורניים בדמותן של הישיבות שחרבו.
- (1) הַמְרָר כַּל אֶחָד מִן הַמִּשְׁפָּטִים III-I בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּבְנֵה רִגִיל (שֵׁאִינוּ מִיּוּחָד).
- המרה של משפט I במשפט במבנה רגיל:
-
- המרה של משפט II במשפט במבנה רגיל:
-
- המרה של משפט III במשפט במבנה רגיל:
-
- (2) לשם מה השתמשו הכותבים במבנים מיוחדים אלה? כתוב מטרה המשותפת לשלושת המשפטים.
-

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף, מס' 11281

פרק ב: תחביר

9. לפניך ארבע כותרות של מאמרים וכתבות.
- I. קונים באינטרנט כי זה זול? יש מחיר נסתר שאולי לא הכרתם
 - II. תחפושות באינטרנט – כך תזמינו אותן בזול
 - III. "אמזון": אימת הקניונים בארץ
 - IV. סקר: בני הנוער הישראלים מתחילים לקנות באינטרנט בגיל 11
- ב. (1) כותרת II היא משפט בעל חלק ייחוד.
- ציין את התפקיד התחבירי של חלק הייחוד במשפט. _____
- (2) המר את כותרת II במשפט במבנה רגיל (בלי חלק ייחוד).
-

אינו... אלא

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281

פרק ב: תחביר

7. ג. לפניך שני משפטים שיש בהם חלקים כוללים.

בכל אחד מן המשפטים ציין את התפקיד התחבירי של החלקים הכוללים, וכתוב את הקשר הלוגי ביניהם.

I. **השאיפה של הרב מפוניבז' לא הייתה הקמת מוסדות חדשים, אלא המשך של מה שהיה במוסדות התורה באירופה.**

התפקיד התחבירי: _____
הקשר הלוגי: _____

II. **זיכרון השואה אינו מתייחס רק למעשה ההשמדה בשנות השואה, אלא אף לאובדן העצום של העושר הרוחני של העולם היהודי שלפני השואה.**

התפקיד התחבירי: _____
הקשר הלוגי: _____

9. א. לפניך שלושה משפטים במבנים מיוחדים.

I. **אובדן העושר הרוחני בשואה, תוצאותיו עדיין מונחות לפתחנו.**

II. **השפעה של פעולות ראוותניות על האדם אינה אלא השפעה חיצונית.**

III. **זיכרון השואה הוא שהניע רבנים ניצולים להקים במהירות מוסדות תורניים בדמותן של הישיבות שחרבו.**

(1) **המרר כל אחד מן המשפטים I-III במשפט במבנה רגיל (שאינו מיוחד).**

• המרה של משפט I במשפט במבנה רגיל:

• המרה של משפט II במשפט במבנה רגיל:

• המרה של משפט III במשפט במבנה רגיל:

(2) לשם מה השתמשו הכותבים במבנים מיוחדים אלה? כתוב מטרה המשותפת לשלושת המשפטים.

אינו... אלא

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תש"ף, מס' 11281

פרק ב: תחביר

9. לפניך שני משפטים, ובהם חלקים כוללים.

(1) "ג'ומו" אינו רק ההנאה שבהחמצה, אלא גם הידיעה שהשמיים לא ייפלו אם פספסת דבר מה.

(2) סגרו את ואתסאפ, פייסבוק, אינסטגרם וטוויטר, והעולם ישוב לשלוותו.

ב. כתוב את משפט (1) מחדש בלי להשתמש במבנה "אין... אלא...".
שמור על משמעות המשפט.

ג. הסבר מהי תרומתו של המבנה "אין... אלא..." להעברת המסר של הכותב במשפט (1).

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תש"ף, מס' 11281

פרק ב: תחביר

8. לפניך משפטים II-I.

I. אחד התושבים בלוס אנג'לס סיפר שהוא רוכש מוצרים בעסקים מקומיים ולא באתרי הקניות.

II. ברשתות המרכולים צמצמו את צריכת שקיות הניילון והאריזות באמצעות חקיקה, אולם על אתרי הקניות

לא חל החוק הזה.

ב. במשפט I יש חלק כולל.

כתוב את משפט I מחדש: המר את החלק הכולל במבנה "אין... אלא...".

תשע"ט - 2019

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2019, מס' 11281

פרק ב: תחביר

10. א. לפניך משפט.

אם נבחר במנהיג אותנטי או צנוע, העולם סביבנו ייעשה מקום טוב יותר.

(3) המור משפט זה במשפט שיש בו חלק ייחוד.

(4) מהו התפקיד התחבירי של חלק הייחוד במשפט שכתבת בסעיף (3)?

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75281

פרק ב: תחביר

7. ג. לפניך שלושה משפטים מורכבים, ובהם מסומנות בקו פסוקיות. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. כשנתבונן בצורת הענישה של גנב בתורה נראה שאינה דומה למאסר כלל.

II. נראה לי שעקרון הכפרה של העונש כמעט אין לו ביטוי בבית הספר.

III. בשל הפגיעה בחירותו של העבריין נראה שעונש העבדות חמור ביותר.

(3) באחד מן המשפטים יש חלק ייחוד. ציין את מספרו של המשפט, והעתק מן המשפט

את הכינוי המוסב (הכינוי החוזר). _____

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11281

פרק ב: תחביר

8. לפניך ארבעה פתגמים בנושא אמת ושקר.

I. **שקר שנאמר לעיתים תכופות מדי נהפך לאמת**. (ולדימיר איליץ' לנין)

II. **שקר — אין לו רגליים**. (על פי מסכת שבת, דף ק"ד)

III. **עונשו של השקרן הוא שהוא אינו יכול להאמין לשום אדם**. (ג'ורג' ברנרד שאו)

IV. **אתה יכול לרמות כמה אנשים כל הזמן או את כל האנשים זמן מה, אולם אינך יכול לרמות את כל האנשים**

כל הזמן. (אברהם לינקולן)

ג. **אחד הפתגמים IV-I מנוסח במבנה של משפט ייחוד**.

המר אותו במשפט בעל מבנה רגיל (בלי חלק ייחוד).

10. א. לפניך שלוש כותרות של ידיעות.

I. **המלחמה בפייק ניזו: פייסבוק תפיק מהדורות חדשות משלה**

II. **כך פְּשְׁלָה "טוויטר" במלחמתה בחדשות כזב**

III. **האיחוד האירופי: הצעה למאבק בחדשות כזב לקראת הבחירות**

(2) המר את כותרת II במשפט שבו הצירוף "חדשות כזב" יהיה חלק ייחוד.

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ט, מס' 11281

פרק ב: תחביר

10. ב. לפניך שני משפטים.

I. **משחקים אלה ואחרים מיועדים לטיפול באוכלוסיות שונות**.

II. **רכיבים אלו מטרתם לגרום לגירוי של אזורי התגמול במוחנו, בדיוק כמו סמים**.

(1) איזה מן המשפטים אינו פותח בנושא המשפט? הקף את מספרו.

תשע"ח - 2018

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2018, מס' 11281

פרק ב: תחביר

8. ב. לפניך משפט במבנה של משפט ייחוד.
טראומת ההסללה של המאה הקודמת — בגללה ההורים של היום מכוונים את ילדיהם לחינוך העיוני.
(1) מהו התפקיד התחבירי של חלק הייחוד במשפט זה? _____

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ח, מס' 75281

פרק ב: תחביר

6. א. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.
I. השאיפה המוסרית, יסודה בקולה הפנימי של הנשמה, השואפת אל מקורה. _____
II. אומנם בדרכי החוכמה מקטינים את המאמץ במלחמה נגד היצר, אך ודאי אין סיכוי להכנעתו בלי מאמץ כלל. _____
III. באמצעות חשיבה, הבנת המציאות וחוכמה האדם יכול להשתלט על הגדולות שבתאוותיו ועל החזקות שבמידותיו הרעות. _____
(2) ליד כל אחד מן המשפטים III-I ציין אם יש בו חלקים כוללים, נושא סתמי או חלק ייחוד.
(3) מכל משפט העתק את המילה או המילים המעידות על המבנה שצינת בתת־סעיף א(2), וציין את תפקידן התחבירי.
משפט I: המילה/המילים: _____
התפקיד התחבירי: _____
משפט II: המילה/המילים: _____
התפקיד התחבירי: _____
משפט III: המילה/המילים: _____
התפקיד התחבירי: _____

7. ב. לפניך משפט מורכב שיש בו חלק ייחוד.

כל תאוות האדם ורצונותיו מקורם בכוח החיים שבגוף, הקרוי הנפש הבהמית.

סמן את הנשואים במשפט, ותחם את הפסוקית שבו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ח, מס' 11281

פרק ב: תחביר

8. א. לפניך קטע.

- 1 מדוע האינטליגנצייה החברתית והאינטליגנצייה הרגשית מתעצמות עם השנים?
 - 2 הביולוגים סבורים שמדובר בהתפתחות נירו-ביולוגית. לעומתם הפסיכולוגים מאמינים כי מדובר
 - 3 בהתפתחות רגשית. מחקר בשדה הפסיכולוגיה הראה כי מבוגרים שולטים ביעילות רבה במנגנון
 - 4 הבקרה הרגשית שלהם.
 - 5 יכולת זו היא שעושה אותם לחכמים יותר.
- (2) ציין את התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט האחרון בקטע (שורה 5).
-
- הסבר את התרומה של השימוש בפסוקית זו למשפט.
-

ייחוד

9. א.

- לפניך ארבעה משפטים IV-I, ובכל אחד מהם מודגשת וי"ו החיבוב.
- I. המכוננית גמאה כבישים רבים, והיא בטוחה פחות מאחותה החדישה.
 - II. צעירים יכולים להיות מקובעים, ואדם בן חמישים יכול להיות מודרני ומעודכן.
 - III. ניסיונם של זקני השבט היה מקור חסר תחליף של חוכמה וידע.
 - IV. ותק פירושו שחיקה ועייפות.
- (3) אחד המשפטים IV-I הוא משפט בעל חלק ייחוד. נסח אותו כמשפט רגיל, בלי חלק ייחוד.
-

לא...אלא

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ח, מס' 11281

פרק ב: תחביר

8. ב. לפניך ציטוט מדבריה של ספורטאית.

"בתחום הספורט אתה נמדד על פי מעשיך ולא על פי מי שאתה". (אלתה גיבסון, שחקנית טניס)

ניתוח תחבירי/המרה

(2) בחר מבין מילות הקישור שלפניך מילת קישור אחת מתאימה, וכתוב את המשפט מחדש באמצעותה.

שמור על משמעותו המקורית של המשפט.

או, אלא, אם, ואילו

תשע"ז - 2017

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצבי-ברק, אוגוסט 2017, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. לפניך ארבעה משפטי שאלה I-IV. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. היכן מבליים הצעירים והצעירות של היום בשעות הפנאי שלהם?

II. ממה חוששים מעסיקים המתנגדים להעסקת צעירי דור ה-Y?

III. איפה האידיאולוגיה של בני דור ה-Y?

IV. איזה רושם מותירים צעירי דור ה-Y על חברתנו?

ניתוח תחבירי/המרה

ג. כתוב את משפט II במבנה של משפט ייחוד: הפוך את הלוואי שבו לחלק ייחוד.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ז, מס' 75281

פרק ב: תחביר

9. א. לפניך שלושה משפטים המנוסחים בדרכי הדגשה שונות. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. תפילה ספונטנית שפורצת מלבו של אדם בעת שגואים בו רגשותיו — רב ערכה.

II. שאיפתו הטבעית של האדם לרווחה רוחנית וגשמית היא היוצרת בו את הרצון לפנות בתפילה לבורא.

III. אין התפילה אלא שיחה שהאדם מנהל עם הבורא.

ניתוח תחבירי/המרה

(1) העתק את מספרי המשפטים, וליד כל אחד מהם כתוב באיזו דרך תחבירית מובעת ההדגשה במשפט.

(3) ציין את התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו במשפטים.

תפילה _____ שיחה _____

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ז, מס' 11281

פרק ב: תחביר

10. א. תנועות נוער רבות ניסחו דיברות שמבטאים את ערכיהם.

לפניך כמה מן הדיברות של תנועות "הצופים".

I. הצופה דברו אמת. _____

II. הצופה איש משמעת. _____

III. הצופה מגן על החי ועל הצומח. _____

IV. הצופה אינו נופל ברוחו, ובצר לו הוא מצטחק. _____

ניתוח תחבירי/המרה + פונקציונליות/תפקוד/תרומה

(2) אחד הדיברות מנוסח במבנה של משפט בעל חלק ייחוד.

- ציין את מספרו. _____
- העתק מן המשפט את חלק הייחוד. _____
- ציין את תפקידו התחבירי של חלק הייחוד במשפט.

- כתוב את המשפט במבנה רגיל (בלי חלק ייחוד).

- מה היתרון בניסוח הדיבר במבנה של משפט ייחוד על פני ניסוחו במבנה הרגיל?

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ז, מס' 11281

פרק ב: תחביר

9. א. לפניך פתגמים בנושא חינוך ולמידה.

I. | כל מה שצריך ללמוד לעשות, | לומדים בתוך כדי עשייה. (אריסטו)

II. דעת מתוך כפייה, אין לה קיום בנשמה. (אפלטון)

III. לך אל נמלה, עצל, ראה דרכיה וחכם. (משלי ו, ו)

ניתוח תחבירי/המרה

- (1) אחד מן הפתגמים הוא משפט בעל חלק ייחוד. ציין את מספרו. _____
- הקף את חלק הייחוד בפתגם שציינת את מספרו.
- כתוב את המשפט בעל חלק הייחוד במבנה רגיל (בלי חלק ייחוד).

פונקציונליות/תפקוד/תרומה

- (4) לפי חוקרי הלשון, הפתגמים מביעים אמת כללית, והם מבקשים ללמד מוסר השכל ולתת עצה, אזהרה או הנחיה להתנהגות טובה. הניסוח של הפתגמים מסייע להשגת מטרות אלה.
- בחר באחד הפתגמים III-I שלעיל, והסבר בעזרת שימוש במונחים תחביריים כיצד הניסוח של הפתגם שבחרת מסייע להשגת המטרות שציינו חוקרי הלשון.

לא..אלא

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ז, מס' 75281

פרק ב: תחביר

9. א. לפניך שלושה משפטים המנוסחים בדרכי הדגשה שונות. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. תפילה ספונטנית שפורצת מלבו של אדם בעת שגואים בו רגשותיו — רב ערכה.

II. שאיפתו הטבעית של האדם לרווחה רוחנית וגשמית היא היוצרת בו את הרצון לפנות בתפילה לבורא.

III. אין התפילה אלא שיחה שהאדם מנהל עם הבורא.

ניתוח תחבירי/המרה

(1) העתק את מספרי המשפטים, וליד כל אחד מהם כתוב באיזו דרך תחבירית מובעת ההדגשה במשפט.

(3) ציין את התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו במשפטים.

תפילה _____ שיחה _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ז, מס' 11281

פרק ב: תחביר

8. ב. לפניך שני משפטים.

I. אמנם רובינסון אינו מציע לבטל את בתי הספר כמו איליץ, אך הוא מציע

פתרונות רדיקליים לא פחות מן הפתרונות של איליץ.

II. רובינסון אינו מציע לבטל את בתי הספר כמו איליץ, אלא לחשוב מחדש על

התפקידים של בתי הספר.

ניתוח תחבירי/המרה

(2) כתוב מחדש את משפט II בלי להשתמש במבנה של "אין... אלא...".

השתמש במילה "ולא".

פ. נשוא

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ז, מס' 75281

פרק ב: תחביר

9. א. לפניך שלושה משפטים המנוסחים בדרכי הדגשה שונות. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. תפילה ספונטנית שפורצת מלבו של אדם בעת שגואים בו רגשותיו — רב ערכה.

II. שאיפתו הטבעית של האדם לרווחה רוחנית וגשמית היא היוצרת בו את הרצון לפנות בתפילה לבורא.

III. אין התפילה אלא שיחה שהאדם מנהל עם הבורא.

ניתוח תחבירי/המרה

(1) העתק את מספרי המשפטים, וליד כל אחד מהם כתוב באיזו דרך תחבירית מובעת ההדגשה במשפט.

תשע"ו - 2016

ייחוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מרכיב 70%, חורף תשע"ו, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. א. לפניך שני משפטים בעלי חלק ייחוד מדבריהן של החלוצות.
- I. העלמה האידיאליסטית הבאה לארץ-ישראל — תפקידה לשרת את החלוצים.
- II. ההתלהבות שמילאה אותי בנסעי לארץ — לא ניתן לה מוצא.

ניתוח תחבירי/המרה

(1) ציין את הסוג התחבירי של שני המשפטים בעלי חלק הייחוד: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר). _____

(2) בחר באחד מן המשפטים II-I.

- העתק מן המשפט שבחרת את חלק הייחוד: _____
 - ציין את התפקיד התחבירי של חלק הייחוד במשפט. _____
 - העתק מן המשפט שבחרת את הכינוי המוסב: _____
 - המר את המשפט שבחרת במשפט בלי חלק ייחוד שישמור על התוכן של המשפט המקורי.
- _____
- _____

פונקציונליות/תפקוד/תרומה

ג. מהי התרומה של השימוש במבנה של משפט בעל חלק ייחוד ושל השימוש במבנה "אין... אלא...?" למשמעות של המשפטים המודגשים בסעיפים א ו- ב?

לא...אלא

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2016, מס' 11281

פרק ב: תחביר

משמעות

11. ד. לפניך משפט.

התלמידים אינם יוצאים לטיולים אלא במסגרת בית הספר.

הקף את המשפט שמבטא את משמעות המשפט הנתון.

- התלמידים אינם יוצאים כלל לטיולים.
- התלמידים יוצאים לטיולים רק במסגרת בית הספר.
- התלמידים יוצאים לטיולים במסגרת בית הספר וגם לטיולים אחרים.
- רק התלמידים יוצאים לטיולים במסגרת בית הספר.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ו, מס' 75281

פרק ב: תחביר

6. לפניך שלושה משפטים, ובהם חלקים כוללים.

- I. הנציבות האירופית תומכת בשילוב המהגרים בחברה ובשיפור הפיקוח על הגבולות.
- II. במקרים רבים מתברר שאין מדובר בפליטים, אלא במהגרים הרוצים לשפר את תנאי חייהם.
- III. משבר ההגירה מאיים לא רק על אירופיותה של היבשת, אלא גם על אחדותה.

פונקציונליות/תפקוד/תרומה

ד. לפניך משפט נוסף.

הונגריה הודיעה כי לא תיתן אשרות כניסה אלא לפליטים הנרדפים במולדתם.

(1) מהי המטרה של השימוש במבנה "לא...אלא..." במשפט זה?

משמעות

(2) איזו מילה יכולה להמיר את המבנה "לא...אלא..." שבמשפט זה, ולשמור על

משמעות המשפט? הקף את התשובה הנכונה. גם / רק

לא...אלא

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ו, מס' 11281

פרק ב: תחביר

8. ב. לפניך משפט איחוי (מחובר), ובו שני איברים. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.
רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת אינה אלא אשליה.

משמעות

- (3) איזה מן המשפטים שלפניך, מבטא את משמעות המשפט המודגש.
- רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת היא אשליה בלבד.
 - רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם תחושת האוטונומיה הזאת אינה אשליה.
 - רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם גם תחושת האוטונומיה הזאת היא אשליה.
 - רבים מקדשים את זכותם לבחור את מזונם, אולם אין תחושת אשליה מלבד אוטונומיה.

לא...אלא

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מרכיב 70%, חורף תשע"ו, מס' 11281

פרק ב: תחביר

7. א. לפניך שני משפטים בעלי חלק ייחוד מדבריהן של החלוצות.
- I. העלמה האידיאליסטית הבאה לארץ-ישראל — תפקידה לשרת את החלוצים.
- II. ההתלהבות שמילאה אותי בנסעי לארץ — לא ניתן לה מוצא.

ניתוח תחבירי/המרה + משמעות

- ב. לפניך משפט מורכב.
- ההנחה הייתה שהנשים אינן אלא פועלות העושות את מלאכות משק הבית.
- (3) במשפט יש שימוש במבנה "אין... אלא...".

כתוב את המשפט בלי להשתמש במבנה "אין... אלא...". שמור על משמעות המשפט הנתון.

פונקציונליות/תפקוד/תרומה

- ג. מהי התרומה של השימוש במבנה של משפט בעל חלק ייחוד ושל השימוש במבנה "אין... אלא..."? למשמעות של המשפטים המודגשים בסעיפים א ו- ב?
-
-